

Відгук
офіційного опонента про дисертацію
Буданової Ліани Георгіївни
«Дидактичні засади моніторингу якості навчальних досягнень студентів за спеціальністю «Фармація» в університетах країн Східної Європи»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання

Дисертацію присвячено актуальній педагогічній проблемі. По-перше, якість підготовки фахівців, зокрема фармацевтичної галузі, запорука розвитку професійної освіти і практики. По-друге, інструментом інформаційного забезпечення управління якістю їхньої підготовки виступає моніторинг. Здійснення моніторингу надасть змогу й, це достатньо переконливо обґрунтовано в дисертації, удосконалити навчально-виховний процес ВНЗ взагалі й оцінювати рівень навчальних досягнень кожного студента. Зокрема звернемо увагу, що визначаючи актуальність виконаного дослідження, автор довела доцільність його саме для майбутніх спеціалістів зі спеціальності «Фармація». По-третє, дисертанткою переконливо обґрунтовано важливість звернення до досвіду організації моніторингу якості підготовки студентів – майбутніх фармацевтів в університетах Східної Європи, розкрито наявність вагомих здобутків з досліджуваної проблеми саме в цих країнах, які можна застосувати в реальних умовах сьогодення в Україні.

Аналіз змісту дисертації дає змогу констатувати чіткість і логічність розробленої структури, не викликає заперечень сформульований науковий апарат.

Оцінюючи в цілому проведене дослідження, звернемо увагу на такі його характеристики: схвально, що в роботі розкрито методологічні підходи дослідження моніторингу якості навчальних досягнень студентів спеціальності «Фармація» в університетах країн Східної Європи (системний, синергетичний, деонтологічний, культурологічний тощо). Це забезпечило можливість Л. Г. Будановій вірно підійти до визначення термінологічного поля й намітити стратегію науково пошуку.

Імпонує підхід автора до розкриття проблеми дослідження. З'ясування особливостей розвитку вищої фармацевтичної освіти в країнах Східної Європи, визначення світових тенденцій підготовки фармацевтів у вищих навчальних закладах, розкриття специфіки організації професійної підготовки майбутніх

працівників фармацевтичної галузі у ВНЗ Східної Європи дозволило обґрунтувати дидактичні засади моніторингу якості підготовки студентів, а саме: мету, завдання, види, типи, рівні, етапи моніторингу.

Дослідження дидактичних засад моніторингу якості освіти вимагало від автора й розкриття багатьох понять на дефініційному рівні: «моніторинг», «діагностика», «оцінювання», «контроль», визначення сутності якості навчальних досягнень студентів спеціальності «Фармація», характеристики моніторингу якості навчальних досягнень студентів. І з цим завданням Л. Г. Буданова успішно справилася.

Базові поняття розкрито досить повно й вірно. Крім того, проаналізовано історію становлення й розвитку проблеми моніторингу в зарубіжній і вітчизняній науці та практиці, встановлено внесок науковців країн Східної Європи в розробку теоретичних питань, прямо чи опосередковано пов'язаних з моніторингом якості навчальних досягнень студентів спеціальності «Фармація».

Маємо наголосити, що Л. Г. Буданова зафіксувала теоретичний доробок учених у визначеннях суті моніторингу, принципів його організації, рівнів, видів і це знайшло відбиття на сторінках дисертації й автореферату.

У роботах з порівняльної педагогіки за будь якої спеціальності корисним, цінним є представлення узагальненого досвіду країн, що вивчаються. У дисертації грамотно розкрито зміст, засоби, структура діагностування рівня підготовки майбутніх фармацевтів в університетах Східної Європи. Доведено, що у процесі діагностики професійних навчальних досягнень майбутніх фахівців відбувається акумуляція й становлення перетворювальної, пізнавальної діяльності й усвідомлення студентами змісту, функцій і структури професійно орієнтованих дисциплін через вирішення конкретних завдань.

На численних прикладах автор продемонструвала методику оцінювання успішності студентів – майбутніх фармацевтів, використання контролю в різних видах, формах (поточний, модульний, підсумковий), тестів: нормативно-орієнтованих, критеріально-орієнтованих.

З огляду на тему дослідження важливим є відображення досвіду здійснення внутрішнього та зовнішнього моніторингу якості підготовки фармацевтичних кадрів у країнах Східної Європи. На основі аналізу практики моніторингу в різних навчальних закладах Л. Г. Буданова засвідчила, що як внутрішній, так і зовнішній моніторинг якості навчальних досягнень студентів здійснюється з метою не тільки діагностування, а й сертифікаційного оцінювання їхньої професійної підготовки.

Дисертацію збагатило розкриття змістового наповнення навчально-методичного забезпечення моніторингу якості навчальних досягнень студентів спеціальності «Фармація» у різних країнах Східної Європи (Болгарія, Польща, Румунія, Угорщина, Чехія, Словаччина), особливостей його проведення; наведення циклів навчальних дисциплін за курсами навчання.

Імпонує, що автор не тільки констатує, наводить конкретні приклади з досвіду проведення моніторингу, а й визначає і розкриває за яких умов цей досвід ефективний: організаційні, методичні, психолого-педагогічні (с. 324 дисертації).

Схвальним є підхід автора до визначення й характеристики тенденцій проведення моніторингу якості професійної підготовки студентів за спеціальністю «Фармація» в університетах країн Східної Європи (розділ V).

Задля цього Л. Г. Буданова спочатку розкриває досвід реалізації положень Болонської декларації та Директиви 2005/36/ЄС у системі фармацевтичної освіти країн Східної Європи та України; потім зупиняється на аналізі внутрішнього оцінювання рівня навчальних досягнень студентів за спеціальністю «Фармація» та особливостях впливу зовнішнього незалежного оцінювання знань студентів на якість вищої фармацевтичної освіти в Україні.

Отже, до головних ознак цієї роботи слід віднести: по-перше, змістовність, інформаційну насиченість, які забезпечено використанням широкої джерельної бази (автентичні джерела, фундаментальні праці з теми дослідження, законодавчі й нормативно-правові акти, положення країн Східної Європи й України, матеріали національних і міжнародних організацій, фондів з питань фармацевтичної освіти, статистичні матеріали, періодичні видання тощо).

По-друге, позитивною ознакою дисертації є здійснення порівняльного аналізу досвіду підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності «Фармація», організації моніторингу якості навчальних досягнень студентів країн Східної Європи й України.

По-третє, характерним для дисертації, є узагальнювальний виклад матеріалу, що дало змогу систематизувати як погляди науковців на досліджувану проблему, так і досвід організації моніторингу якості навчальних досягнень майбутніх фармацевтів у країнах Східної Європи й України, класифікувати види моніторингу, визначити рівні навчальних досягнень студентів тощо.

По-четверте, важливою ознакою цієї роботи є ілюстрація змісту виконаного дослідження численними таблицями, які доповнюють його фактичним матеріалом (наприклад, «Порівняльний аналіз студентів і термінів підготовки фармацевтів за кордоном» (табл. 2.10., с. 69), «Критерії, показники, рівні сформованості компонентів професійної компетентності в майбутніх фармацевтів» (табл. 2.29, с. 151). «Шкала вимірювань навчальних досягнень майбутніх фармацевтів в університетах країн Східної Європи» (табл. 3.6, с. 225; «Види залікових модулів» (табл. 4.1, с. 262); «Навчальні дисципліни зі спеціальності «Фармація» університетів країн Східної Європи та Національного фармацевтичного університету України» (табл. 5.3, с. 364) тощо.

Зазначене вище засвідчує високий рівень наукової новизни та практичної значущості отриманих результатів.

Оцінюючи високо виконану роботу, звернемо увагу на певні недоліки, що мають місце.

1. На основі глибокого аналізу літератури й досвіду організації моніторингу якості навчальних досягнень студентів спеціальності «Фармація» в університетах країн Східної Європи автором визначено умови (організаційні, методичні, психолого-педагогічні), за яких оцінювання відбувається ефективно. На наш погляд, було б доцільно в тексті дисертації визначені конкретні умови розкривати за визначеною класифікацією.

2. Автор справедливо представляє в дисертації реалізацію положень Болонської декларації на фармацевтичних факультетах університетів країн Східної Європи. У контексті дослідження бажано було б проаналізувати як позитивні сторони цієї декларації, так і труднощі, що виникали, або недоліки, які мали місце під час проведення моніторингу.

3. З тексту дисертації прозоро видно, що досліджується друга половина ХХ ст. – початок ХХІ ст. Але, на наш погляд, доцільно було все ж таки означити період, у який здійснювався науковий пошуку у вступі дисертації.

4. У роботі цікаві, змістовні додатки, що доводять її достовірність. У зв'язку з цим наведення в додатках не тільки дипломів, а й додатків до них посилює практичну спрямованість дослідження.

5. У тексті зустрічаються окремі смислові повтори. Наприклад, висновок про залежність методики оцінювання успішності студентів за спеціальністю «Фармація» в університетах країн Східної Європи від форм і методів вивчення навчальних дисциплін (лекція, семінар, практичне або лабораторне заняття) стор. 305, стор. 282.

Однак, висловлені зауваження мають дискусійний характер і суттєво не впливають на рівень виконаного дослідження.

Зміст дисертації повністю відображено у публікаціях автора й авторефераті.

Дисертація є самостійним, оригінальним дослідженням, результати якого збагачують і розширюють уявлення про теорію і практику моніторингу якості навчальних досягнень студентів в університетах країн Східної Європи й України.

Дисертація «Дидактичні засади моніторингу якості навчальних досягнень студентів за спеціальністю «Фармація» в університетах країн Східної Європи» відповідає пп. 9, 10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Буданова Ліана Георгіївна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук із спеціальності 13.00.09 – теорія навчання.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри романо-германських
мов і перекладу
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

О. В. Малихін

